

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Development of Local Curriculum : “How to Make Crispy Thai Rice Cake” In The Career and Technology Substance of Prathomsuksa VI Students

ประภาพรรณ ไชมาลา (Prapapan Somala)*

สุนนชาติ เจริญนครบุรี (Sumonchat Jaroenkornburi, Ph.D.)**

บทคัดย่อ

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทำขนมนางเล็ด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมายแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง จำนวนทั้งสิ้น 17 คน 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองโก จำนวน 9 คน 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองทุ่มประชาสรรค์ จำนวน 20 คน และ 4) ครู จำนวน 10 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามความต้องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทำขนมนางเล็ด และเอกสารประกอบหลักสูตร จำนวน 6 แผน

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด เป็นหลักสูตรที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหาสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรียนรู้ตามสภาพจริง โดยใช้รูปแบบกระบวนการแก้ปัญหา และใช้เทคนิคการประเมินตามสภาพจริง เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ในการทำขนมนางเล็ด มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีความสามารถในการปฏิบัติงาน

2. ผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด

1) ผลการประเมินระหว่างการใช้หลักสูตร

(1) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ความขยัน ความอดทน สัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงาน และความรับผิดชอบ) ผ่านเกณฑ์อยู่ระดับพอใช้ขึ้นไป

(2) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) นักเรียนมีความสามารถในการทำงาน (ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะกระบวนการทำงาน และทักษะในการแสวงหาความรู้) และมีความสามารถในการแก้ปัญหา (การรับรู้และเข้าใจปัญหา คิดหาทางเลือก เลือกทางเลือกในการแก้ปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหา ประเมินผล และสรุปผล) ผ่านเกณฑ์อยู่ระดับพอใช้ขึ้นไป และการประเมินคุณภาพของผลงาน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่สามารถพิมพ์แผ่นข้าว และทำขนมนางเล็ดผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

คำสำคัญ: หลักสูตรท้องถิ่น กระบวนการแก้ปัญหา

Keywords: Local Curriculum, Solving Problem Process

* นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (การงานอาชีพและเทคโนโลยี) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

(3) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จากการประเมินระหว่างเรียน พบว่า นักเรียนทุกคนมีความรู้ความเข้าใจการทำขนมนางเล็ดผ่านเกณฑ์ประเมินอยู่ระดับพอใช้ขึ้นไป

2) ผลการประเมินหลังการใช้หลักสูตร

(1) นักเรียนจำนวนร้อยละ 85.00 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าร้อยละ 70 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์กำหนด

(2) นักเรียน ครู และผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมากต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ดในด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการเรียนการสอน และผลผลิต

Abstract

Target groups of the developing of the “How to Make Crispy Thai Rice Cake” local curriculum divided into 4 groups: 1) the school administrator, teachers, students, and parents altogether 17 persons; 2) 9 Prathomsuksa 6 students of Ban Nong-go school; 3) 20 Prathomsuksa 6 students at Ban-nong-toom-prachasan; and 4) 10 teachers, 20 students, and 20 parents. The research instruments included: 1) A need assessment questionnaires for local curriculum development; 2) The Local Curriculum entitled “How to Make Crispy Thai Rice Cake”; 3) The supporting curriculum documents including the 6 lesson plans using Problem Solving Process Model and the field note record; 4) Assessment forms for: the desired characteristic, performance skills, solving problem skills, and students’ product; 5) The achievement test; and 6) The curriculum evaluation questionnaires. Classroom action research with 7 research reflecting cycles was employed as the research methodology.

This research revealed the following findings.

1. The developed Local Curriculum, How to Make Crispy Thai Rice Cake, was the curriculum which having wisdom participated in learning activities and related to students’ background; using child-centered, authentic learning with Problem Solving Process Model, and authentic assessment in order to provide the students knowledge of how to make crispy Thai rice cake, desired characteristic, and process skills.

2. The results of local curriculum evaluation:

1) Formative evaluation

(1) Students’ affective domain (diligence, patience, relationship with colleague, and responsibility) were higher than the prescribed criterion (fair level).

(2) Students’ psychomotor domain on working ability (group working skills, process skills, and knowledge self-directed skills) and problem solving ability (be aware and understanding the problem, generate potential solutions, select and plan the solution, implement the solution, and evaluate the solution) were higher than the prescribed criterion (fair level). For the product’s evaluation, majority of the students were able to mold the rice sheet and make crispy Thai rice cake passing the prescribed criterion.

(3) Students’ cognitive domain which assessing on their worksheets and summary notes during the process of teaching showed that all students pass the prescribed criterion (fair level).

2) Summative evaluation

(1) Eighty five percent (85%) of the students gained achievement score more than 70 percent which was higher than the prescribed criterion of 70 percent.

(2) The stakeholders' opinions - students, teachers, and parents - to the local curriculum mostly were in agree level on the dimensions of context, input, process, and product.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ดี คือ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่จะส่งผลให้การพัฒนาคณะและสังคมไทยบรรลุเป้าหมาย โดยทำให้นักเรียนได้รับความรู้ มีความสามารถ มีทักษะในการคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาได้ตามศักยภาพ อายุ และช่วงวัย (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) การปฏิรูปการศึกษาของไทยในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) กำหนดคุณภาพของคนไทยยุคใหม่ให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย และสามารถทำงานเป็นกลุ่มได้ ซึ่งการจัดทำหลักสูตรและเลือกใช้กระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมจะเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นักเรียนจะสามารถคิด วิเคราะห์แก้ปัญหา มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดหลักการให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โรงเรียนสามารถเลือกสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น และกำหนดคุณภาพผู้เรียนว่าต้องมีความรู้อันเป็นสากล มีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต โดยจัดแบ่งสาระการเรียนรู้ไว้ 8 กลุ่ม ได้แก่ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ ภาษาต่างประเทศ และ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้

การงานอาชีพและเทคโนโลยีประกอบด้วยสาระย่อย 4 สาระ คือ การดำรงชีวิตและครอบครัว การออกแบบและเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2550) ได้ประเมินคุณภาพการศึกษา รอบสอง (พ.ศ. 2549 - พ.ศ. 2553) ของโรงเรียนบ้านหนองทุ่มประชาสรรค์ พบว่าผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ และการคิดแก้ปัญหา อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X} = 63.31\%$) และได้เสนอแนะให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เลือกเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง โดยเน้นกระบวนการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการจัดการ ทักษะการทำงานร่วมกัน ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น มีความสามารถในการสื่อสารและคิดแก้ปัญหา ด้วยความสำคัญและเหตุผลที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม มีชิ้นงานที่เป็นรูปธรรม ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อน ได้พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้นตอน (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องใกล้ตัวและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเพื่อที่จะนำความรู้ไปใช้ในพัฒนาคุณภาพชีวิตต่อไปในอนาคต นอกจากนั้น การฝึกทักษะการแก้ปัญหาที่เป็นขั้นตอน ด้วยการทำงานเป็นกลุ่มจะทำให้นักเรียนฝึกความรับผิดชอบ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2546)

นักพัฒนาหลักสูตรให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้หลากหลาย สำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ แนวคิดของ Saylor and Alexander (1974 อ้างถึงใน อ่างอิง บัวศรี, 2532) ซึ่งขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายและจุดหมาย 2) การออกแบบหลักสูตร 3) การนำหลักสูตรไปใช้ และ 4) การประเมินผลหลักสูตร ทั้งนี้เพราะแนวคิดดังกล่าวมีความชัดเจน ในขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบกับการเชื่อมโยงหลักสูตรสู่การเรียนรู้การสอน โดยนำเสนอวิธีการสอน ซึ่งหมายถึงการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามที่กำหนดจุดมุ่งหมาย (ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล, 2529 และสังัด อุทรานันท์, 2530)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

คำถามการวิจัย

1. หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด ที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะอย่างไร
2. ผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นอย่างไร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด หมายถึง การสร้างหลักสูตรตามแนวคิด ของ Saylor and Alexander (1974 อ้างถึงใน อ่างอิง บัวศรี, 2532) ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ การกำหนดเป้าหมายและจุดหมาย การออกแบบหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบกระบวนการแก้ปัญหา 5 ขั้นตอน คือ ขั้นสังเกตรับรู้และเข้าใจปัญหา ขั้นคิดหาทางเลือก

ขั้นเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหา ขั้นดำเนินการแก้ปัญหา และขั้นประเมินและสรุปผล

3. ความสามารถในการปฏิบัติงาน หมายถึง ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะกระบวนการทำงาน และทักษะในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน

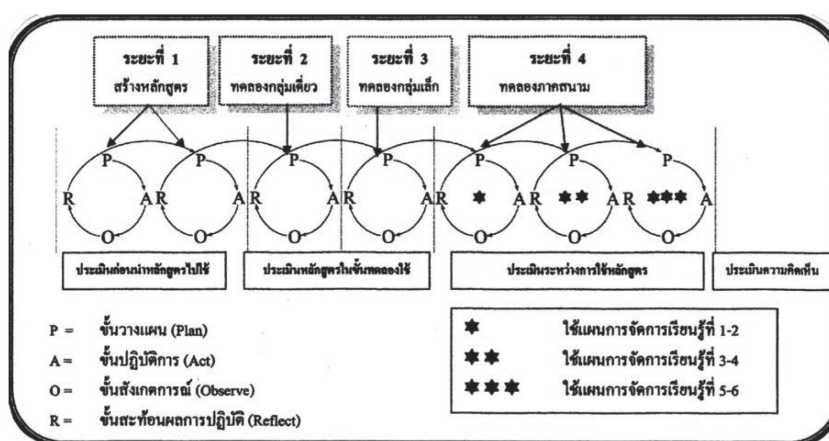
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่ต้องการให้เกิดขึ้นขณะเรียน ได้แก่ ขยัน อดทน รับผิดชอบ และสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) แบ่งเป็น 4 ระยะ ที่สัมพันธ์กับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของ Saylor and Alexander (ตารางที่ 1 หน้า 6) โดยแบ่งวงจรปฏิบัติการเป็น 7 วงจร แต่ละวงจรประกอบด้วยขั้นวางแผน (Plan) ขั้นปฏิบัติการ (Act) ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์, 2537) รายละเอียดดังภาพที่ 1 (หน้า 6)

ตารางที่ 1 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของ Saylor and Alexander กับระยะของการวิจัย

ระยะของการวิจัย	แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของ Saylor and Alexander			
	การกำหนดเป้าหมายและจุดหมาย	การออกแบบหลักสูตร	การนำหลักสูตรไปใช้	การประเมินผลหลักสูตร
1. สร้างหลักสูตร	/	/	-	/
2. ทดลองกลุ่มเดียว	-	-	/	/
3. ทดลองกลุ่มเล็ก	-	-	/	/
4. ทดลองภาคสนาม	-	-	/	/

ภาพที่ 1 วงจรวิจัยเชิงปฏิบัติการของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทำขนมนางเล็ด

เนื้อหาของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด เป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี หน่วยที่ 1 งานบ้าน หน่วยย่อยที่ 3 อาหารหวานบ้านเฮา (ขนมนางเล็ด) ดำเนินการวิจัยในปีการศึกษา 2553 โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย หาค่าความเชื่อมั่น = 0.81 และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา รายละเอียดของกลุ่มเป้าหมายและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งตามระยะของการวิจัย แสดงในตารางที่ 2 (หน้า 7)

ตารางที่ 2 กลุ่มเป้าหมาย และเครื่องมือการวิจัยจำแนกตามระยะของการวิจัย

ระยะของการวิจัย	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือการวิจัย*
1. การสร้างหลักสูตร		
1.1 สำรวจความต้องการ	1. ผู้บริหารโรงเรียน (1 คน) 2. ครูผู้สอนกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี (3 คน) 3. ผู้นำชุมชน (3 คน) 4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ/หรือผู้ปกครอง (10 คน)	แบบสอบถามความต้องการหลักสูตรท้องถิ่น
1.2 ออกแบบและสร้างหลักสูตร (แผนการจัดการเรียนรู้ เอกสารประกอบหลักสูตร แบบประเมินต่างๆ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบสอบถามความคิดเห็น)	1. ผู้เชี่ยวชาญ (3 คน) 2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโสตถ์วิทยาคม ที่เคยเรียนเรื่องการทำขนมนางเล็ดมาก่อน(20 คน)	1. แบบประเมินคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยของผู้เชี่ยวชาญ 2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. การทดลองกลุ่มเดียว	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองโก (3 คน)	1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา 2. แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้
3. การทดลองกลุ่มเล็ก	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองโก (9 คน)	3. แบบประเมิน 3.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3.2 ความสามารถในการปฏิบัติงาน 3.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา 3.4 ผลงานการทำขนมนางเล็ด
4. การทดลองภาคสนาม	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองทุ่มประชาสรรค์ (20 คน)	4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
การประเมินความคิดเห็นหลังการใช้หลักสูตร	1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองทุ่มประชาสรรค์ (20 คน) 2. ครูโรงเรียนบ้านหนองทุ่มประชาสรรค์ (10 คน) 3. ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองทุ่มประชาสรรค์ (20 คน)	แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ครู และผู้ปกครองที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย นำเสนอตามคำถามการวิจัย ดังนี้

1. หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด ที่พัฒนามีลักษณะอย่างไร

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทำขนมนางเล็ด ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 7 วงจร (ภาพที่ 2) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสะท้อนผลของการวิจัยแต่ละวงจรมาปรับปรุงหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ทำให้ได้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด ที่มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหาสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) โดยใช้รูปแบบกระบวนการแก้ปัญหา ใช้สื่อของจริง หรือถ้าเป็นสื่อเอกสารประเภทใบความรู้ก็มีภาพประกอบที่ชัดเจน และใช้เทคนิคการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ในการทำขนมนางเล็ด มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีความสามารถในการทำขนมนางเล็ด และความสามารถในการแก้ปัญหา

2. ผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นอย่างไร

1) ผลการประเมินระหว่างเรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด ในการทดลองภาคสนาม ผู้วิจัยได้ประเมินผลนักเรียนระหว่างเรียนพบว่า 1) นักเรียนมีคุณลักษณะด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ในด้านความขยัน ความอดทน สัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงาน และความรับผิดชอบ 2) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ได้แก่ ความสามารถในการทำงาน (ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะกระบวนการทำงาน และทักษะในการแสวงหาความรู้) ความสามารถในการแก้ปัญหา (การรับรู้และเข้าใจปัญหา คิดหาทางเลือก เลือกทางเลือกในการแก้ปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหา ประเมินและสรุปผล) และคุณภาพผลงาน และ 3) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

2) ผลการประเมินหลังเรียนด้วยหลักสูตร

ท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด

(1) นักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทำขนมนางเล็ด จำนวนร้อยละ 85.00 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าร้อยละ 70 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์กำหนด

(2) นักเรียน ครู และผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด ในด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการเรียนการสอน และผลผลิต

อภิปรายผลการวิจัย

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด ที่พัฒนาขึ้นเป็นหลักสูตรที่ดี สามารถพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 ด้าน (จิตพิสัย ทักษะพิสัย และ พุทธิพิสัย) ทั้งนี้เพราะ

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ใช้กรอบแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คำนึงถึงหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองพุ่มประชาสรรค์ ศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เลือกระบบการเรียนรู้ที่ตรงกับความสนใจและความพร้อมของผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหา ร่วมกับการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เช่น การสาธิต การอภิปราย การทดลองปฏิบัติจริง เป็นต้น

2. การใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาหลักสูตร ทำให้ผู้วิจัยสามารถปรับปรุงและพัฒนาส่วนที่บกพร่องในขณะการดำเนินงานแต่ละวงจรการวิจัยได้อย่างทันเวลาที่ ตัวอย่างเช่น การทดลองแบบเดี่ยวพบว่า นักเรียนทำความเข้าใจข้อความในใบความรู้ได้ช้า ผู้วิจัยจึงปรับใบความรู้ให้มีรูปภาพประกอบมากยิ่งขึ้น ซึ่งเมื่อนำไปทดลองแบบกลุ่มเล็ก และการทดลองภาคสนามแล้วพบว่าไม่มีปัญหานี้เกิดขึ้นอีก

3. การที่นักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทำขนมนางเล็ด มีคุณลักษณะด้านจิตพิสัย ทักษะพิสัย และพุทธิพิสัย ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด เพราะในขณะสอนผู้วิจัยใช้การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) ตามแนวคิดของ Skinner (1904 อ้างถึงใน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2548) ที่สรุปได้ว่า เมื่อพบความก้าวหน้าในการเรียน หรือนักเรียนมีพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ ครูควรให้ความสนใจและชมเชยนักเรียนทันที ซึ่งเป็นการเสริมแรงทางบวก เป็นการให้สิ่งเร้าที่ทำให้ผู้เรียนพอใจ ในบางครั้งการให้กำลังใจและชมเชยเมื่อนักเรียนทำความดี ก็สามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ นอกจากนั้นผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายวิธี การสอนแต่ละครั้ง มีกิจกรรมที่แตกต่างกันไปตามเนื้อหาสาระ ซึ่งการพิจารณาเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและบริบทของนักเรียน จะทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ทิศนา แหมมณี, 2550) การจัดการเรียนรู้ด้วยการให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม นับเป็นอีกปัจจัยที่ช่วยฝึกความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายให้กับนักเรียน (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2546) นอกจากนั้น การเลือกเนื้อหาที่ใกล้ตัวทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างดี (ใจทิพย์ เข็วรัตนพงษ์, 2539)

4. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (นักเรียน ครูและผู้ปกครอง) มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด ระดับเห็นด้วยในด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการเรียนการสอน และผลผลิต เป็นเพราะ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ทำอย่างเหมาะสม เป็นหลักสูตรที่มีสภาพพื้นฐานทางวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ ตามลักษณะของแต่ละท้องถิ่น จะช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรัก ความผูกพัน และความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง (ใจทิพย์ เข็วรัตนพงษ์, 2539 และ อัญชลี ธรรมะวิธิกุล, 2552)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ดีมีประสิทธิภาพนั้น ผู้พัฒนาควรพิจารณากระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่ไม่ซับซ้อน สอดคล้องกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชา และเหมาะสมกับความรู้ความสามารถตลอดจนช่วงเวลาของผู้พัฒนาหลักสูตร

2. การวางแผนการจัดการเรียนรู้เป็นขั้นตอนที่

สำคัญในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ให้บรรลุจุดประสงค์ จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนต้องศึกษา และทำความเข้าใจวิธีสอนอย่างถ่องแท้และหลากหลาย เพื่อนำไปสู่การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างละเอียดรอบคอบ จะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุจุดประสงค์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ และการพัฒนาให้เป็นธุรกิจรายย่อย (SME) เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน

2. ควรมีการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำขนมนางเล็ด เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). **การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: อลีน เพรส.
- ทศนา แคมมณี. (2550). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 5 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: บริษัทด้านสหวิชาการพิมพ์.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายกุล. (2529). **การพัฒนาหลักสูตร จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- อามร บัวศรี. (2532). **ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: เอราวิธการพิมพ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี.
- พรณี ชูชัย เชนจิต. (2545). **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เสริมสินทรัพย์เพรส ซีเอสเอ็ม.
- ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. (2537). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ. **วารสารศึกษาศาสตร์**, 17 (2), 11-18.
- สงัด อุทรานันท์. (2530). **ทฤษฎีหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน). (2550). **รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษารอบที่สอง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. (2552). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง** (พ.ศ.2552-2561). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ (พ.ศ.2550-2554)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). **หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรีนติ้งเฮาส์.
- อัญชลี ธรรมะวิสิฎกุล. (2552). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น**. ค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2553, จาก http://panchalee.wordpress.com/2009/04/10/local_curriculum/